

На основу члана 68. став 1. и члана 109. став 1. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, бр. 113/2017, 91/2019, 153/2020 и 92/2023) и члана 18. став 1. тачка 3) Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015, 40/2015 – одлука УС и 44/2018), гувернер Народне банке Србије доноси

**ЛИСТУ ИНДИКАТОРА
ЗА ПРЕПОЗНАВАЊЕ ОСНОВА СУМЊЕ ДА СЕ РАДИ О ПРАЊУ НОВЦА ИЛИ
ФИНАНСИРАЊУ ТЕРОРИЗМА КОД БАНАКА**

1. Овом листом индикатора утврђују се индикатори за препознавање лица и/или трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма, а које су банке, основане у смислу закона којима се уређује пословање банака, дужне да унесу у своје листе индикатора, у складу с чланом 69. став 1. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма.
2. При утврђивању да ли постоји основ сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма, банка је дужна да примењује најмање следеће индикаторе:
 - 1) готовинске уплате или безготовински прилив на рачуне физичких лица и пренос новца у корист трећих лица (правних и физичких) у земљи и иностранству, при чему се може закључити да такве трансакције нису у складу са уобичајеном, односно очекиваном активношћу странке;
 - 2) полагање већег износа готовине као депозита за добијање кредита када странка не може да докаже порекло тог новца или када постоји несклад између висине тог износа и пословне активности странке, као и када постоји неочекивани захтев странке да кредит отплати пре рока (убрзо након одобравања или након кратког периода отплате);
 - 3) уплате (готовинске и безготовинске) на рачуне правних лица, а затим трансфер новца с тих рачуна на рачуне физичких лица, те готовинско подизање тог новца одмах, односно у кратком периоду по пријему – без економске или друге логичке оправданости;
 - 4) трансакције по основу датих, примљених и враћених аванса који нису у складу с пословањем странке (нпр. враћени аванси по основу нереализованих купопродајних уговора);
 - 5) странка располаже новчаним средствима на рачунима или врши трансакције по различитим основима који нису у складу с њеним уобичајеним активностима или профилем;
 - 6) странка полаже готовину и о основу тог полагања даје увек идентичну изјаву, у чију се истинитост сумња, као и у порекло тако положеног новца;
 - 7) странка врши учестале трансакције по основу позајмице оснивача за ликвидност предузећа, при чему те позајмице чине већински извор финансирања;
 - 8) трансакције по основу зајмова којима су претходиле уплате великог износа готовине и које су извршене истог или наредног дана по полагању готовине;

- 9) трансакције по основу промета услуга (нпр. консултантске, маркетиншке, рачуноводствене, услуге посредовања и сл.) за које је тешко утврдити тржишну цену а које нису у складу са очекиваном, односно уобичајеном активношћу странке;
- 10) учестали промет у значајном износу с лицима из земаља у којима се не примењују стандарди из области спречавања прања новца и финансирања тероризма, као и из земаља у којима су на снази строги прописи о поверљивости и тајности банкарских и пословних података;
- 11) странка поседује велики број рачуна (или постоји велики број овлашћених лица по рачунима) по којима врши трансакције с лицима из земаља у којима су на снази строжи прописи о поверљивости и тајности банкарских података;
- 12) странка обавља трансакције с лицима из држава за које је општепознато да је производња и/или продаја наркотика заступљена у великој мери (нпр. Авганистан, Колумбија);
- 13) странка у пословању с банком прилаже средства обезбеђења (нпр. гаранције, акредитиве, депозите) која је издала оф-шор банка или банка сумњивог бонитета, односно банка из земље у којој се прописи о спречавању прања новца и финансирања тероризма не примењују адекватно;
- 14) странка, као налогодавац или корисник новчане дознаке, држављанин је земље у којој се не примењују прописи из области спречавања прања новца и финансирања тероризма, или се налази на консолидованој листи Комитета за санкције на основу Резолуције 1267 Савета безбедности Уједињених нација, домаћој листи означених лица коју је у складу са законом којим се уређује ограничавање располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење усвојила Влада Републике Србије и др. или је повезана с лицима која се налазе на наведеним листама;
- 15) по питањима коришћења закупљених сефова код банака ангажују се искључиво овлашћена лица;
- 16) функционер, чланови његове породице или сарадници (овлашћена лица по рачунима) обављају неуобичајено велики број трансакција или често користе сефове, лично или преко овлашћених лица;
- 17) учестале трансакције по рачунима правних лица које знатно одступају од уобичајеног пословања странке – правног лица (нпр. сумња се да странка – правно лице постаје „фиктивни канал“ за дистрибуцију новца);
- 18) странка већ дуже време поседује „пасивне“ (неактивне) рачуне, на којима изненада остварује новчане приливе који нису у складу с њеним досадашњим или очекиваним пословањем, и са тих рачуна подиже или даље трансферише новац;
- 19) отварање и затварање рачуна у кратком периоду, нарочито у комбинацији с преносом средстава на рачун у другој банци;
- 20) повећан број трансакција полагања готовине по рачуну странке – правног лица која по природи свог пословања не послује с готовином;

- 21) странка учестало или искључиво обавља трансакције на једнаке или заокружене износе с пословним партнерима по разним основима, што може да укаже на фиктивност трансакција;
- 22) странка истог дана обавља више трансакција у различитим експозитурама или у различитим сменама у једној експозитури, са очигледном намером да при вршењу трансакција избегне контакт са истим запосленима;
- 23) коришћење рачуна физичког лица за обављање пословне активности;
- 24) странка не зна, одбија да пружи или даје недовољно уверљиве податке о природи пословања странке – правног лица и идентитету стварног власника, нарочито ако је у питању комплексна власничка структура или ако су у власничкој и управљачкој структури честе промене без јасног основа;
- 25) при отварању рачуна странка не жели да пружи потребне податке или даје фалсификовану и непотпуну документацију коју је тешко верификовати; при вршењу трансакције странка није расположена да пружи тражене податке о кориснику средстава коме трансферише средства или врши промену корисника на налогу, превише објашњава и покушава да образложи законитост трансакције или поставља питања о систему контроле банке или прописима у области спречавања прања новца;
- 26) више физичких лица отвара рачуне или врши трансакције у присуству и по инструкцијама истог физичког лица;
- 27) лице које је незапослено или о чијој пословној активности подаци нису расположиви на свој рачун полаже готовину и користи је за куповину луксузне робе, нарочито ако томе претходи више мањих уплата у кратком периоду;
- 28) трансфери великог износа средстава по основу прихода од власништва с рачуна правног лица које је у лошој финансијској ситуацији (нема нераспоређену добит, послује с губицима итд.);
- 29) учестало подизање новца у значајном износу на банкоматима у високоризичним земљама;
- 30) трансакције за које су службеници банке на основу искуства оценили да нису у складу са уобичајеним пословањем странке;
- 31) замена веће количине новчаница мањих апоена за новчанице већих апоена, нарочито ако је непознато чиме се странка бави;
- 32) при одобравању кредита, гаранција или акредитива у већем износу странка захтева да банка стави хипотеку на имовину која није у његовом власништву и у чије се порекло сумња;
- 33) гаранције које је странци дало треће лице које није повезано с њом;
- 34) странка (правно лице или предузетник) има углавном готовинске трансакције, а има мало безготовинског преноса;
- 35) неуобичајена куповина и продаја путничких чекова;

- 36) међусобно повезане трансакције нешто испод лимита за пријављивање које у збиру дају значајан износ акумулираних средстава, а које се уплаћују у кратком периоду без логичног разлога за такво поступање;
- 37) полагање готовине нешто испод лимита за пријављивање ако активности странке након тог полагања нису у складу с њеном очекиваном или уобичајеном активношћу;
- 38) подаци о стварном власнику евидентирани у евиденцији стварних власника коју води за то надлежни орган или у другим регистрима и евиденцијама стварних власника у страним државама – разликују се од података које је банка утврдила применом прописаних радњи и мера познавања и праћења странке, на основу чега се може посумњати у истинитост података уписаних у те регистре/евиденције;
- 39) трансакције по основу куповине робе и услуга у већим износима које не одговарају пословним активностима које странка обавља;
- 40) трансакција која укључује непрофитне или хуманитарне организације а која нема очигледан основ или где не постоји веза између сврхе те организације и саме трансакције;
- 41) странка на рачун прима мале износе, које кумулира, а затим даје налог за куповину непокретности или робе високе вредности (племенитих метала, уметничких предмета и сл.) или преноси велике износе на други рачун;
- 42) странка отказује планирану трансакцију након што банка затражи документацију у вези с том трансакцијом;
- 43) сумња се да се трансакција врши у корист треће стране, чији идентитет није утврђен;
- 44) куповина или продаја непокретности по цени која знатно одступа од њене тржишне вредности;
- 45) учестале трансакције преноса новца по основу промета непокретности које нису у складу с природом пословног односа, односно делатношћу странке;
- 46) учестале трансакције преноса средстава по основу зајмова између више правних лица, која се након интеграције на једном рачуну преносе на име куповина удела у правном лицу;
- 47) странка као основ за извршење трансакције прилаже документацију за коју се сумња да је фалсификована или да није веродостојна јер садржи значајне грешке и нелогичности;
- 48) полагање већих износа готовине са значајним бројем фалсификованих или неподобних новчаница;
- 49) јавно доступне информације о странци, њеном стварном власнику, заступнику, уговорним странама, пословним и личним активностима – у супротности су с подацима и информацијама које је странка дала банци;

- 50) странка која је функционер, на основу овлашћења, отвара рачун на име трећег лица, на који редовно полаже новац;
- 51) странка која је функционер избегава да пружи информације о пореклу средстава која су предмет трансакције;
- 52) странка је правно лице које је регистровано на истој адреси на којој су регистрована и бројна друга правна лица, што указује на коришћење услуге поштанског сандучета (post office) или адресе масовне регистрације;
- 53) странка – правно лице има номиналног (формалног) директора који је заједнички за више правних лица, нарочито ако та правна лица потичу из различитих држава или обављају различите делатности;
- 54) подаци и информације о стварном власнику странке која је правно лице прибављени из писмене изјаве заступника, прокуристе или пуномоћника и стварног власника правног лица – нису у сагласности с подацима и информацијама до којих се дошло увидом у документацију коју је то правно лице доставило или из јавно доступних извора информација;
- 55) након посете сефу, странка често на рачун полаже готовину у износу испод дефинисаног за обавештавање надлежног органа;
- 56) уговор о сефу закључен је с привредним субјектом чије пословне активности не указују на потребу коришћења сефа;
- 57) учестале уплате и исплате готовине по основу откупа секундарних сировина без одговарајуће пропратне документације;
- 58) трансакције према приређивачима посебних игара на срећу у играчницама и приређивачима игара на срећу преко средстава електронске комуникације које нису у складу са очекиваном, односно уобичајеном активношћу, односно нису сразмерне уобичајеним приходима странке;
- 59) учестало извршавање платних трансакција повезаних с дигиталном имовином које не врше пружаоци услуга у вези с дигиталном имовином који имају одговарајућу дозволу Народне банке Србије или Комисије за хартије од вредности;
- 60) странка не пружа уверљива објашњења о томе како је стекла виртуелне валуте које су предмет трансакције;
- 61) странка – правно лице или предузетник врши платне трансакције ради продаје/куповине виртуелних валута са страним пружаоцима услуга повезаних с виртуелним валутама без подношења документације о томе да су виртуелне валуте евидентирани у евиденцији ималаца виртуелних валута коју води Народна банка Србије;
- 62) странка предаје на увид само копије идентификационих исправа, а након захтева за достављање оригинала тих исправа – одустаје од закључења уговора или извршења трансакције;
- 63) странка без економских разлога отвара велики број рачуна и/или врши велики број трансакција између својих рачуна;

- 64) странка – физичко лице неограничено располаже средствима с више рачуна других физичких или правних лица по којима је овлашћена;
- 65) више лица је овлашћено за располагање средствима на рачуну физичког лица или правног лица које нема запослене или има мали број запослених, а између овлашћених лица не постоји уочљива веза (нпр. породични однос);
- 66) странка обавља велики број трансакција или обавља трансакције у великим износима, а на почетку и крају дана нема средства на рачуну или је износ на крају дана исти као на почетку дана;
- 67) странка отвара депозитни рачун или рачун с циљем штедње, а затим с тог рачуна у кратком периоду обавља велики број трансакција као прималац плаћања или платилац;
- 68) странка која је правно лице или предузетник подноси захтев за гашење рачуна, а нема отворен ниједан рачун у другој банци (у том случају банка не треба да јој угаси рачун);
- 69) странка подиже новчана средства одмах након што их је депоновала код банке, без јасног оправдања за такво понашање;
- 70) странка има честе приливе из различитих страних држава на рачун повезан с платном картицом;
- 71) странка често користи платну картицу у подручју у којем се одвијају терористичке активности или у државама које подржавају терористичке активности;
- 72) више странака користи исте бројеве телефона и/или адресе за наизглед неповезане трансакције;
- 73) са заступником или власником странке правног лица с контролним учешћем у власништву те странке није могуће ступити у контакт;
- 74) заступник странке нема активну улогу у пословању странке;
- 75) промена заступника/акционара/власника у странци – правном лицу убрзо након оснивања тог правног лица, као и њихова честа промена без оправданог разлога;
- 76) седиште странке се често мења без очигледног разлога;
- 77) изјашњење о разлозима одсуства странке (физичког лица, као и лица овлашћеног за заступање правног лица или лица страног права) када пословни однос успоставља пуномоћник – непотпуно је и неадекватно или садржи само формално образложење тог одсуства (нпр. „због спречености“ и сл.);
- 78) исто лице овлашћено је за успостављање пословног односа или вршење трансакција код више странака;
- 79) трансакција или међусобно повезане трансакције нису карактеристичне за пословну или личну активност странке (нпр. сврха, врста и обим трансакције), објашњења која је странка дала нису веродостојна или изазивају сумњу или странка одбија да пружи даље информације или документацију у вези с трансакцијом;

- 80) странка обавља трансакције велике вредности с малим бројем сарадника;
- 81) трансакција укључује два правна лица која имају исте заступнике, акционаре или стварне власнике;
- 82) странка добија зајам од трећих лица без икаквог пратећег уговора о зајму, јемства или редовног обрачуна камате;
- 83) трансакција укључује пренос хартија од вредности које гласе на доносиоца путем вантржишне продаје;
3. Поред индикатора из тачке 2. ове листе, банка је дужна да примењује и индикаторе за препознавање сумњивих активности у вези с финансирањем тероризма објављене у Директиви о објављивању индикатора за препознавање сумњивих активности у вези са финансирањем тероризма (бр. ОП-000102-0031/2018, од 21. фебруара 2018. године).
4. Поред индикатора из тач. 2. и 3. ове листе, банка је дужна да у своју листу индикатора унесе и посебне индикаторе, узимајући у обзир националну процену ризика и анализу ризика, а посебно водећи рачуна о сложености и обиму трансакција, неуобичајеном начину извршења, вредности или повезаности трансакција које немају економски или правно основану намену, односно које нису усаглашене или су у несразмери са уобичајеним, односно очекиваним пословањем странке, као и о другим околностима које су повезане са статусом или другим карактеристикама странке а које указују на постојање основа сумње на прање новца или финансирање тероризма.
5. Даном почетка примене ове листе индикатора престаје да важи Директива о објављивању индикатора за препознавање сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма (бр. ОП-000102-0011/2014, од 30. јуна 2014. године).
6. Банке су дужне да примењују ову листу индикатора почев од 1. марта 2024. године.
7. Ова листа индикатора објављује се на интернет презентацији Народне банке Србије и доставља се Управи за спречавање прања новца, ради објављивања на њеној интернет презентацији.

Г. бр. 3286

1.2. 2024. године

Београд

Гувернер

Народне банке Србије

Др Јоргованка Табаковић

